

Dlouhodobá péče z pohledu změn v sociálním a zdravotním systému

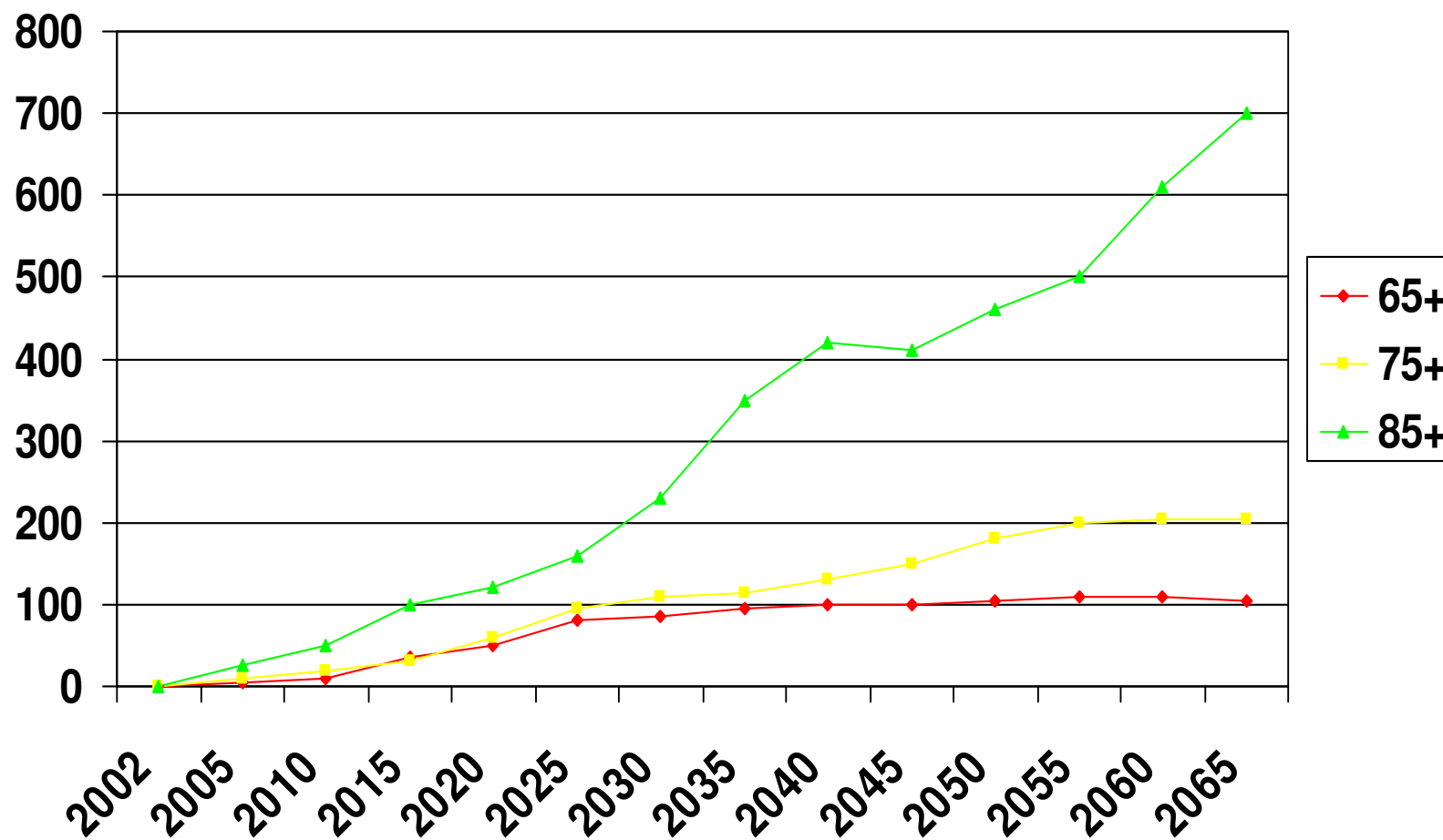
PhDr. Válková Monika

Společné principy zdravotně sociální péče

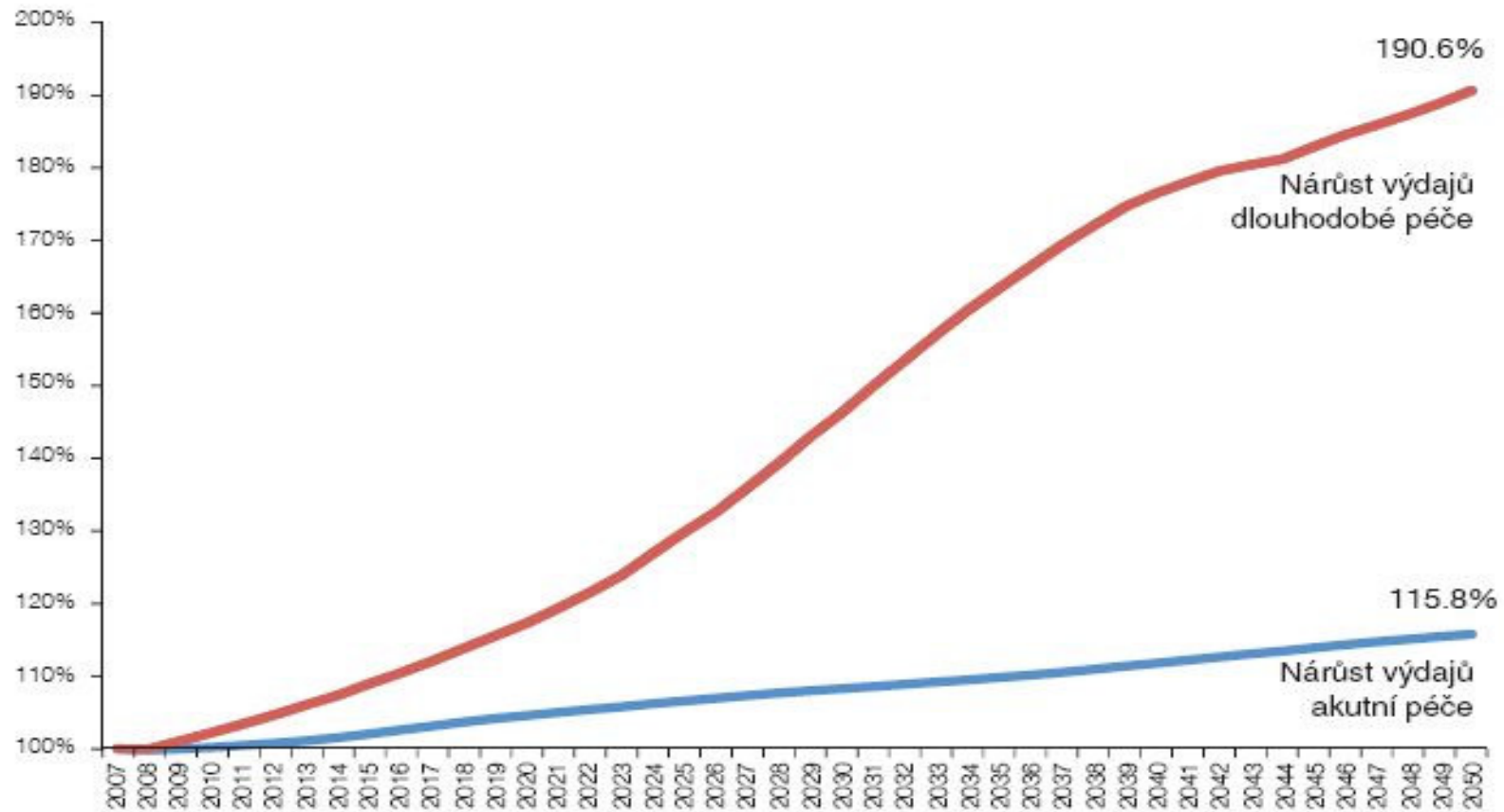
- **integrace** –vytvoření komplexní a koordinované služby
- **deinstitutionalizace** -poskytování služeb doma a v komunitě, humanizace ústavních zařízení – transformace s ohledem na naplňování lidských práv a důstojnosti
- **individualizace** – princip spravedlnosti „podle potřeb“, řešit sociálně zdravotní péči klienta
- **rovnost, solidarita** (dostupnosti služeb)
- **prevence** – služby předcházení sociálnímu vyloučení osob, chrání společnost před nežádoucími sociálními jevy a jsou prevencí vzniku nemoci

Expected percent of seniors in selected age groups 2003-2065 compared with 2002

Boris Burcin, Tomáš Kučera, Katedra demografie a geodemografie PŘF UK Praha, 2003

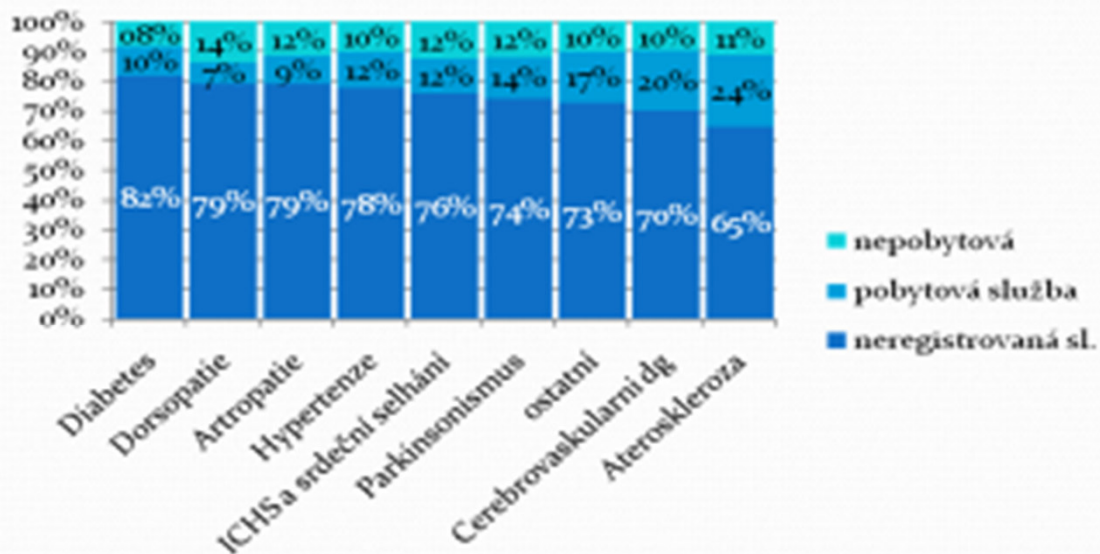
Nárůst výdajů na akutní a dlouhodobou zdravotní a sociální péči do roku 2050 (Kulatý stůl)

Analýza diagnostických skupin dle registrovaných služeb

Diagnózy podle registrované služby

Podíl příjemců příspěvku na péči dle diagnóz

Zdroj: ÚZIS ČR, Příspěvky na péči, zpracoval Roubal

Společné problémy obou systémů

- rostoucí náklady
- nenaplněná očekávání
 - občanů (dostupnost a kvalita péče)
 - plátců, poskytovatelů, dodavatelů ...

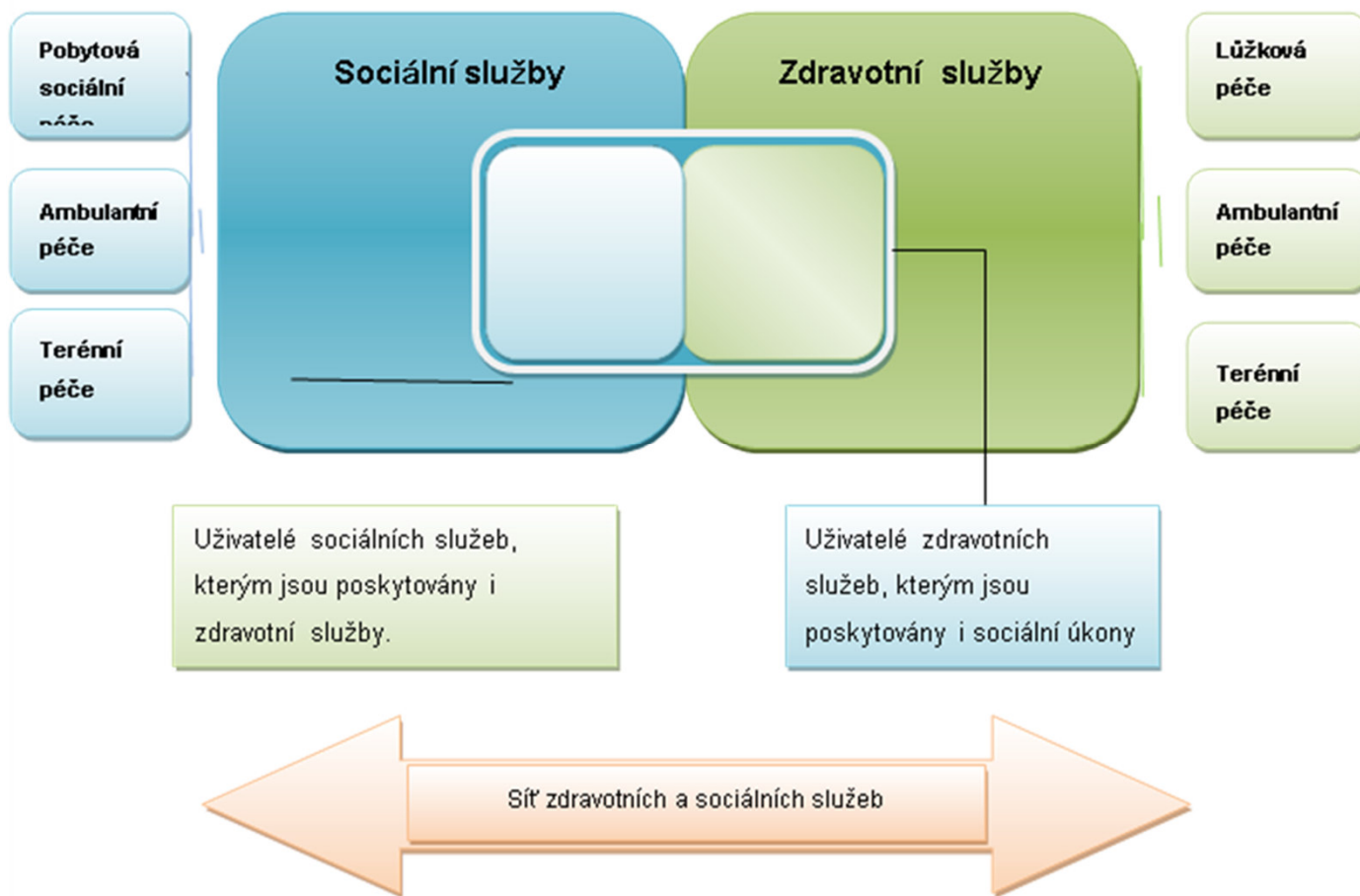
Oddělení těchto systémů vede k neustálé snaze přesouvat náklady mezi resorty a sektory, nikoliv ve prospěch celkových nákladů a efektivity, ale ve prospěch jedné ze složek systému.

Řešení

- posílení solidarity (regulace)
 - kompenzace sociálního a zdravotního rizika
 - regulace (garantovaná péče, ...)
- posílení efektivity (trh)
 - svéprávnost subjektů
 - vlastnictví (motivace)
 - volba (diferenciace produktů pojišťoven, ...)
 - kupní síla (rozdělení pojistného na solidární a individuální část)
 - informace

Rozhraní zdravotně sociálních služeb

Realizace

- dopracování věcného obsahu u zdravotní péče
- příprava zákonných norem obou systémů
- vyvolání „politické vůle“ k řešení
 - získání podpory „vlivných“
 - vyvolání poptávky veřejnosti

Cíle

- zdravotní a sociální služby mohou být poskytovány efektivněji a lépe odrážet potřeby občanů
- zdravotnictví a sociální péče je služba jako každá jiná a mělo by tak být pojmáno
- občan nemůže očekávat, že mu lepší zdravotnictví zařídí politici

!!!Je lépe nakupovat než fasovat!!!!

Dlouhodobá péče

- Definice: „ **long-term-care**“ **LTC – dlouhodobá péče.**
- Jedná se o komplex služeb, které potřebují lidé s dlouhodobě omezenou soběstačností, zapříčiněnou různými důvody především zdravotního charakteru, mezi které patří i přirozené fyziologické stárnutí organismu a nástup chorob spojených s touto fází života. Je to poměrně široké spektrum služeb určených lidem závislých na pomoci v některých ze základních sebeobslužných aktivit (hygiena, oblékání, j schopnost použít toaletu, schopnost přípravy jídla a najíst se samostatně, přesunout se z postele či křesla atd.).
- Služby dlouhodobé péče tedy potřebují lidé, kteří mají omezenou soběstačnost zejména v základních sebeobslužných aktivitách, a tento stav je setrvalý. Většina těch, kteří potřebují služby dlouhodobé péče, jsou převážně lidé vyššího věku.

Národní program přípravy na stárnutí

- ,Definuje dlouhodobou péči takto:
- „ Dlouhodobá péče je péče zdravotní i sociální. Zdravotní a sociální potřeby jsou u části starých osob neoddělitelné. Tyto osoby potřebují jak zdravotní, tak sociální péči. Systém dlouhodobé péče musí vycházet z integrace zdravotních a sociálních služeb ústavních, ambulantních a poskytovaných v domácnosti

Rozvoj systému dlouhodobé péče vyžaduje

- transformaci léčeben pro dlouhodobě nemocné a domovů pro seniory. Negativně lze hodnotit
- snižující se rozsah pečovatelské služby poskytované v domácnostech jednotlivých občanů ve většině krajů.“

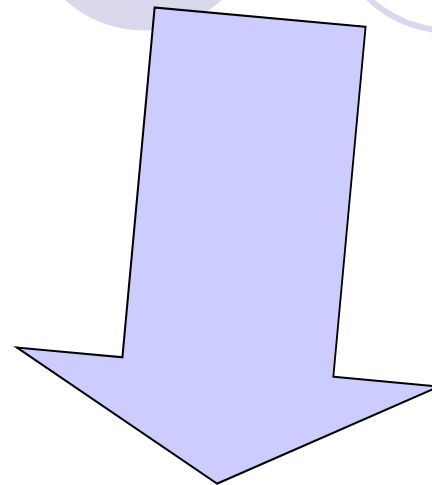
Diskriminační, pasivní (disabling) model

Dg a terapie

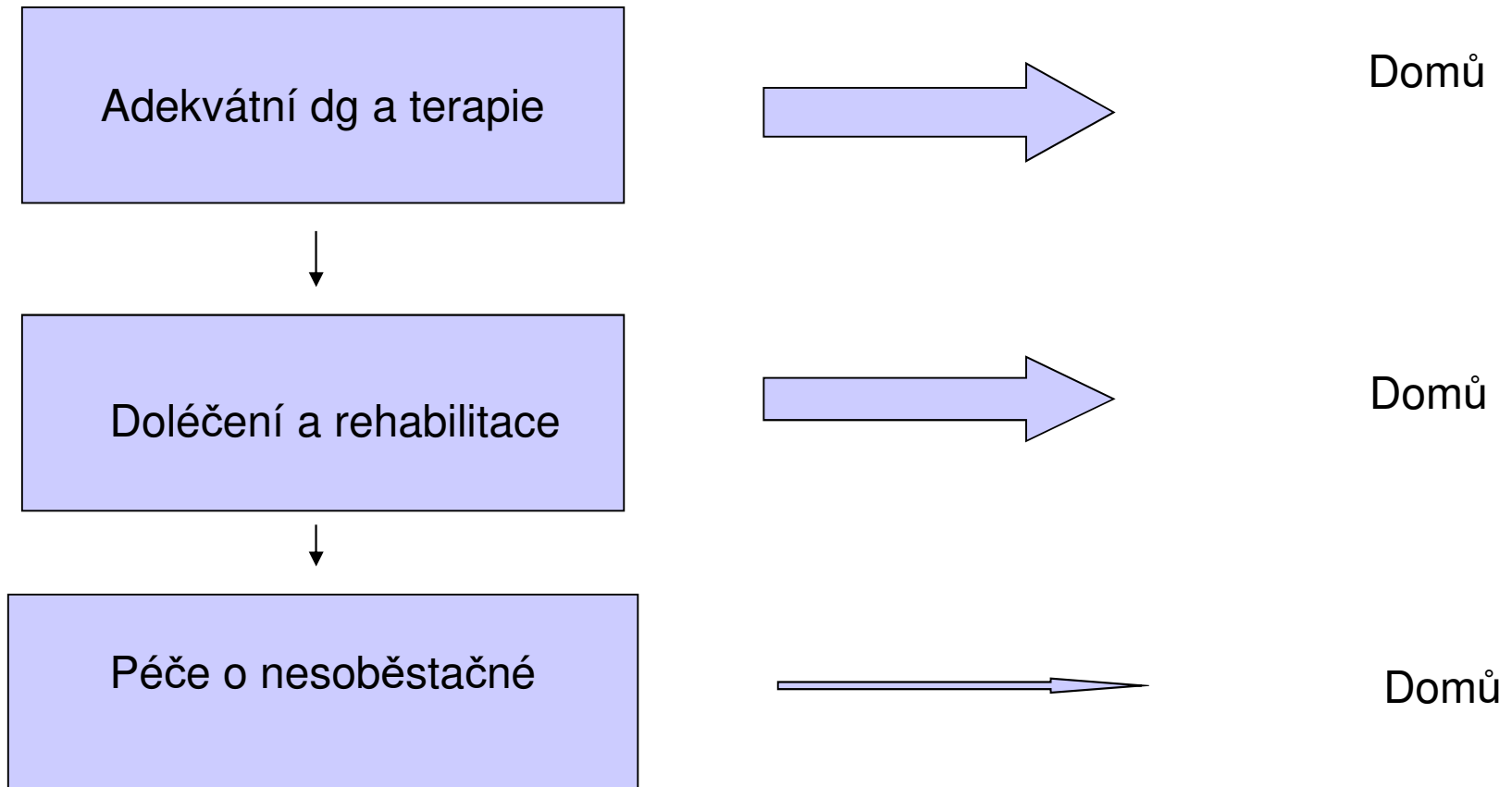
Doléčení a rehabilitace

Péče o nesoběstačné

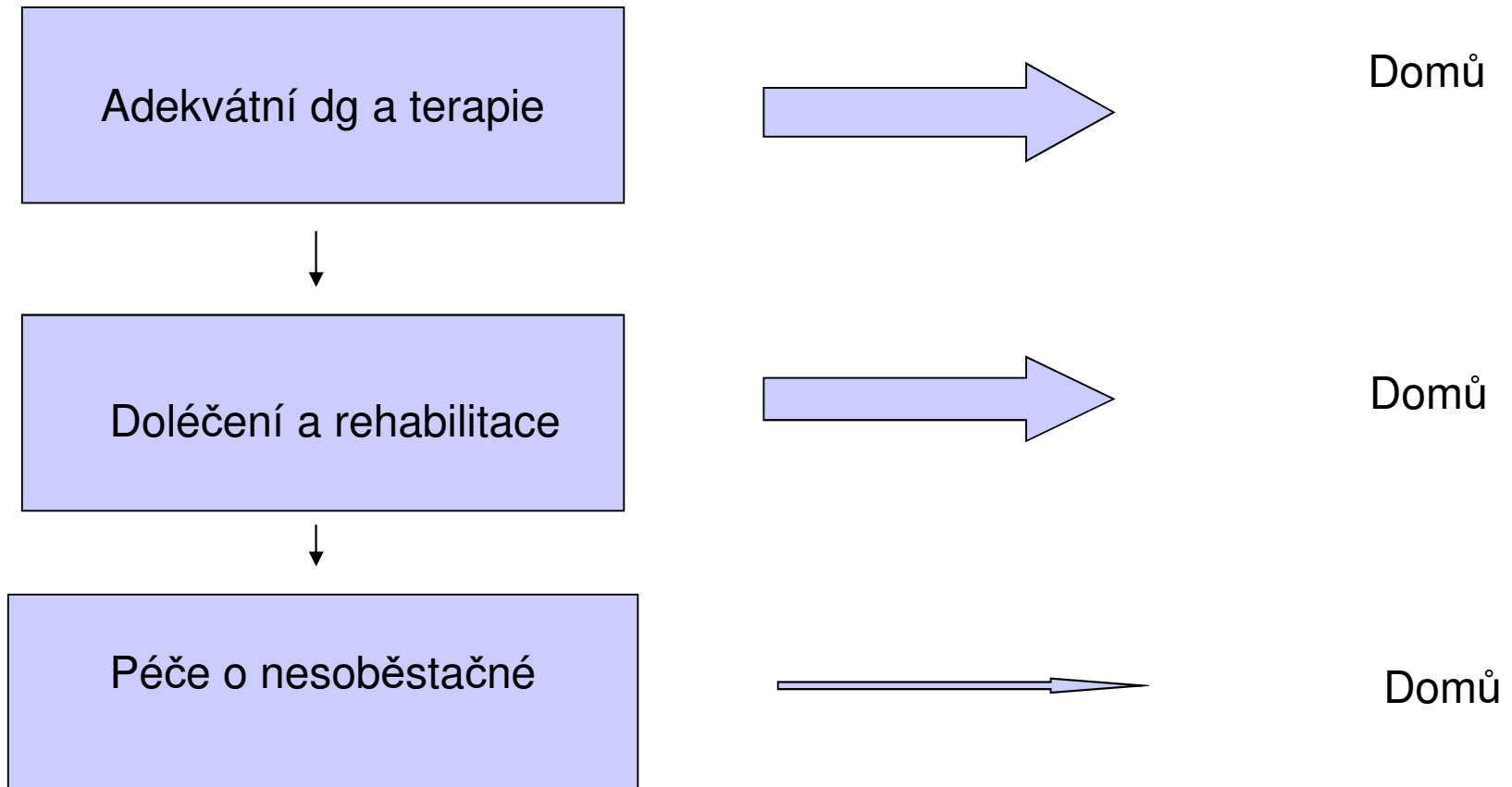
Následná
péče

Aktivní (enabling model)

Aktivní (enabling model)

Poskytování dlouhodobé kombinované sociální a zdravotní péče

- Ústavní péče zdravotní i sociální, nebo kombinovaná
- Semimurální péče prostřednictvím komunitních center
- Domácí péče prostřednictvím terénních zdravotně sociálních služeb (komunitní centra)

Žádoucí uspořádání služeb institucí

Bydlení
Domovy pro
seniory

LTC
DLOUHODOBÁ
PÉČE

Kvalifikovaná
Zdravotně sociální
Převážně ošetrovatelská

Kvalifikovaná
geriatrická
služba
Funkční
posouzení
Specializovaná
péče

Základní cíle reformy sociálního systému

- **Nastartování postupného procesu přechodu péče o zdravotně postižené z „ústavních rezidencí“ do domácího přirozeného prostředí.**
- **Jedna ze změn - zavedení systému sociálně zdravotní péče „long-term-care“ LTC – dlouhodobá péče.**

Long-term care LTC

- Je komplexem služeb, které potřebují lidé s dlouhodobě omezenou soběstačností, zapříčiněnou různými důvody především zdravotního charakteru, mezi které patří i přirozené fyziologické stárnutí organismu a nástup chorob spojených s touto fází života.
- Jedná se o široké spektrum služeb určených lidem závislým na pomoci v některých ze základních sebeobslužných aktivitách (hygiena, oblékání, schopnost použít toaletu a pečovat o vlastní hygienu, schopnost samostatně připravit jídlo a najíst se, přesunout se z postele či křesla atd.).
- Služby dlouhodobé péče potřebují lidé, kteří mají omezenou soběstačnost zejména v základních sebeobslužných aktivitách, přičemž tento stav je setrvalý a může gradovat. Většina těch, kteří potřebují služby dlouhodobé péče, jsou lidé vyššího věku.

Transformace systému vyžaduje /1

- Finanční i časové investice, které jsou nezbytné, protože tento proces zahrnuje nezbytné legislativní i organizační změny – vzájemnou komunikaci mezi jednotlivými profesemi i poskytovateli různých druhů péče, společné přístupy řešení problémů
- Restrukturalizaci stávajících typů i kapacit péče směrem k potřebám seniorů dle vyspělých zemí EU a v souladu se směrnici EU pro tuto oblast
- Vytvoření **nových profesí** pro nově vznikající nebo restrukturalizované služby a úkoly - jedná se o komunitní pracovníky, case managery, domácí asistenty, manažery služeb a o další „víceúčelové“ profese v těchto službách

Transformace systému vyžaduje /2

- Adekvátní multidisciplinární posouzení potřeb a naplánování individuálního plánu služeb a péče pro cílovou skupinu seniorů
- Dostatek informací o nabízených službách a dostatečnou komunikace poskytovatelů a uživatelů služeb mezi sebou i s klienty. Služby musejí být srozumitelné jak uživatelům, tak všem poskytovatelům. Je třeba, aby jejich poskytování a rozsah bylo výsledkem vzájemného konsensu – koordinace prostřednictvím komunitních pracovníků a center.

Transformace systému vyžaduje / 3

- Na úrovni navazujících systémů zdravotního a sociálního je třeba podpořit dostatečnou společenskou i odbornou diskusi vedoucí k vytvoření systému dlouhodobé péče tak, aby byl **finančně udržitelný v aktuálních ekonomických podmínkách**.
- Nezastupitelným prvkem je role obcí v koordinaci poskytování dlouhodobé péče či komplexu služeb formou komunitní služby vůči klientům i všem poskytovatelům tohoto typu péče v daném regionu.
- V současné době obce nemají ze zákona naprosto žádnou povinnost vůči svým obyvatelům spadajícím do kategorie seniorů a zdravotně handicapovaných.

Transformace systému vyžaduje / 4

- Podporovat novou strukturu bydlení seniorů a rezidenční péče o ně formou „**service housing**“ (domácí péče) tak, aby lidé žijící v daném regionu (obci) mohli lépe využívat v blízkém okolí existujících služeb a zdrojů péče o tuto komunitu + příležitost ke vzniku nových pracovních míst v regionu
- Snaha o udržení nezávislého života ve vlastním sociálním prostředí klienta co nejdéle a oddálení jeho umístění ve specializovaných pobytových zařízeních
- cílené financování domácí péče a služeb a úspora finančních prostředků na lůžkovou (nejdražší) péči

Transformace systému vyžaduje / 5

- Odměna a podpora rodinných „neformálních pečujících příslušníků“ o seniory a handicapované – vytvoření podmínek pro možnost skloubení vlastní práce s rodinným životem a péčí o rodinné seniory

Závěry obecné /1

- Zakotvení systému péče o seniory v legislativě České republiky je nezbytným předpokladem realizace reformy sociálních služeb.
- Respektování důstojnosti a autonomie musí být základem postojů k seniorům.
- Vzdělání profesionálů poskytujících péči seniorům, ale také úředníků státní správy a samospráv
- Vytvoření a potřebná reorganizace struktury služeb i odborných pracovníků v péči o seniory – příležitost k tvorbě nových profesí i pracovních míst

Závěry obecné /2

- Při zajišťování služeb pro seniory je třeba respektovat princip regionálního komunitního principu zajištění služeb. Základním principem pro poskytování služeb seniorům je snaha o zajištění služeb pokud možno v jejich vlastním domácím prostředí, blízko místu, kde senioři žijí či žili; služby je třeba přizpůsobit potřebám seniorům
- Nezbytné je vytvoření strategie geriatrické péče, komunitních gerontologických služeb a péče pro lidi s demencí.